

Babička

V průběhu života se životní vzory podstatně mění. V dětství jsem obdivovala své sestřenice, protože mi připadaly jako princezny. Byly ale o hodně starší a moc jsem je nezajímala. Pak se mi líbily některé zpěvačky nebo herečky.

Teprve mnohem později jsem obdivovala lidi podle jejich znalostí a dovedností a podle toho, jaké dílo za nimi zůstalo.

Bylo mi sedmnáct let, když mi zemřela babička. Mně to bylo velmi líto, ale mojí maminku to tehdy zasáhlo hodně. Od té doby na babičku vzpomínala a při různých životních událostech a vždy říkala, jak by se asi zachovala babička.

Sbírala jsem tak střípky ze života babičky a později jsem pátrala i v archivech, protože když mi babička nebo maminka vyprávěly o svém životě, nikdy jsem moc neposlouchala.

Babička se narodila ke konci devatenáctého století. Byla nejmladší ze čtyř sester. Ve dvanácti letech byla úplný sirotek a od té doby žila v rodině své starší sestry nebo byla ve službě. Naučila se všechny domácí práce, starala se o děti, byla s rodinou ve které sloužila, i na dovolené v Itálii.

Když se poznala s mým dědou, všichni jí sňatek rozmlouvali. Děda byl vdovec a měl malého syna. Babička ale na domluvy nedala, vdala se a narodily se jim tři dcery. Tehdy už byla první světová válka v plném proudu. Povolávací rozkaz dostal i děda. Z války se vrátil s podlomeným zdravím a brzy po návratu domů zemřel. Všechna odpovědnost za děti ve věku osm, čtyři a tři roky, zůstala na babičce. O dědova chlapce se postarala rodina jeho zemřelé matky.

Jako válečná vdova dostala babička od státu trafiku na Lázeňské ulici ve Staré Boleslavi. Byla ostatně s Lázeňskou ulicí spjata od narození až do smrti. Touto ulicí chodívali v neděli lidé na promenádu do Houštky, do lázní nebo na stadion za sportem a nakupovali u ní cigarety, cukrovinky nebo pečivo.

Do lázní babička posílala i své děti každou sobotu s pětikorunou aby je tam vykoupani.

Své zákaznický babička obsluhovala v kteroukoliv denní i noční dobu. Stačilo na ní zařukat a ona byla vždy ochotná prodávat. Přes všechnu snahu trafika nestačila na uživení rodiny. A tak babička po večerech drala lidem peří, háčkovala, pletla a šila. Všem třem dcerám pořídila výbavu, to znamená, že uháčkovala a upletla záclony, přehozy, deky, dečky, dečičky, rukavičky, límečky apod. Něco z jejího díla mám schované a když je držím v rukou, mám k tomu posvátnou úctu i proto, že dnes už by to nikdo nedělal, ani neuměl.

Babička šetřila tak, že když neměla na uhlí, chodila do lesa na šišky. Měla jich vždy plný dřevník. Takové pracovní nasazení spolu se smutkem po milovaném manželovi, nemohlo její zdraví dlouho vydržet. Skončila v nemocnici, v komatu. Lékaři nedávali žádnou naději, že babička bude žít. Děti si odvezly její sestry, rozdělily si i skrovný majetek, který měla babička v jedné místnosti, kterou s dětmi obývala. Mojí maminku, která byla nejstarší z dětí, přivedly do nemocnice, aby ještě svou maminku viděla a rozloučila se s ní. Babička uslyšela hlas svého dítěte, probrala se z komatu a když viděla, že je její dcera velmi nuzně vymóděná, sebrala všechny síly a vůli k životu. Představila si, že když zemře, budou její děti mít ještě těžší život, než měla ona. Sama sobě slíbila, že to nikdy nedopustí. Uzdravila se a dál se rvala s nepřízní osudu s plným nasazením.

Babička byla šetrná ve všech směrech. Třeba zbytky chleba krájela na malé kostičky a dosoušela je. Měla je uložené v hadrových pytlících a my, děti, jsme na ně chodily, protože tenkrát byl i tvrdý chleba dobrý. Nikdy by nevyhodila žádné jídlo. Vařila obyčejná jídla a říkala, že to jí naučila válka. Zvláštní je, že mi u ní vždy chutnalo. Ostatně, nikdo by si nedovolil před babičkou ušklíbnout nad jídlem. Maminka mi mnohokrát vyprávěla, jak dostala od babičky peníze na školní výlet a všechny tam utratila. Příště už nedostala nic, dokud nedokázala, že umí s penězi zacházet moudře.

Babička hledala také duchovní uspokojení. V katolické církvi nebyla spokojená, vnímala rozdíly mezi „elitou“ a obyčejnými lidmi. Zvláště ona, se třemi sirotky, se cítila přehlížená. Nechala sebe i děti vypsát z katolické církve. Holky to pak měly ve škole těžké. Slečny učitelky jim to dávaly znát při každé příležitosti a slečna katechetka se mstila, kde mohla.

Babička věřila tomu, že v evangelické církvi to bude lepší. Začala tedy s dětmi chodit na bohoslužby do evangelického kostela v Brandýse nad Labem. Jaké to však bylo zklamání. Pan farář vítal podáním rukou pana notáře, pana doktora, pana lékárníka..... hovořil s nimi, hluboce se ukládal a posazoval je do předních řad. Vdovy se třemi sirotky si ani nevšiml, stály většinou vzadu.

Babička velmi brzy pochopila, že ani tam Boha nenajde. Přes svoje postavení byla velmi hrdá. Zkusila pak ještě nějaké malé církve, ale všude jí něco zakazovali, především prodej cigaret, který ji živil. Zůstala tedy nakonec nezávislá na církvích, jenom s Bibli.

Když jsem s manželem likvidovala bednu knih po babičce, našli jsme tam knihy adventistů i badatelů Bible. Uvědomila jsem si, že babička neustále hledala duchovní uspokojení.

Babička měla dobré vztahy se všemi sousedy. Navzájem si pomáhali, navštěvovali se a probírali své životy. Sousedky jí po večerech pomáhaly s dráním peří. Já s maminkou jsme také chodily pomáhat. Myslím, že si jí všichni velmi vážili. Když se někdy před lidmi zmíním, kdo byla moje babička, slyším jen slova uznání a obdivu.

Všechny tři dcery babička vychovala ke skromnosti a dala jim vzdělání. Nejstarší se vyučila švadlenou, druhá vystudovala obchodní akademii a třetí se vyučila modistkou. Všem třem dcerám také našetřila peníze. Jedna si koupila stavební parcelu, druhá auto Aero a nejmladší, bohužel o peníze přišla při měně. Spořila v době, kdy dcery již pracovaly, přispívaly na domácnost a postupně se vdávaly. Přesto nikdo nechápal, jak to mohla našetřit.

Všechny tři dcery žily velmi skromně, podle toho, jaké dostaly vychování. Byly pracovité a vážily si jak hmotných, tak i duchovních hodnot. Protože vyrůstaly bez otce, tím víc si vážily svých úplných rodin a snažily se je všemi svými schopnostmi držet pohromadě.

V padesátých letech dostala babička důchod stopadesát korun, takže musela pracovat prakticky až do smrti.

I když nabídky ke sňatku babička dostávala, už se nikdy nevdala. Její manželství bylo krátké ale bylo pro ni tak cenné, že nešlo ničím nahradit. Především se věnovala svým dětem. Vždycky říkala „kdo ublíží mým dětem, zle se mu povede“. Maminka na to často vzpomínala, když jí někdo ublížil a říkala, že se to vyplňuje.

Pro mne jsou vzpomínky na babičku prosluněné. V neděli jsme chodívali s rodiči, tetami, strýci, sestřenicemi a bratranci na paseky na kraji lesa ve Staré Boleslavi. Dospělí seděli na dekách a povídali si, jen babička při tom stále pletla nebo háčkovala. My, děti, jsme si tam hrály.

Na Lázeňské ulici babička bydlela až do konce života. V zimě jsme chodili bruslit na zimní stadion na Lázeňské a potom jsme se šli ohřát k babičce. V létě jsme si hráli na louce pod Lázeňskou. Pozorovali jsme život ve strouze a trhali babičce kopretiny a zvonky. Vždy tam byla jistota a pocit bezpečí, pevná, zásadová babička, přísná a současně laskavá. Byla pilířem celé rodiny. Nikdy se nezlobila, nezýšila hlas a nestěžovala si.

Babička žila v několika politických systémech a žádný z nich k ní nebyl vlídný. Varovala nás před politikou. Biblický citát „nohy davu běží ke zlému“ si pamatují dobře. Zdůrazňovala to v souvislosti s průvody 1. máje nebo 7. listopadu. Dnes už babička nežije, ale určitě ta zásada platí stále. Dokázala si poradit v každé situaci a nikdy od státu nic nečekala. Její hrdost by jí nedovolila o cokoliž žádat. Stala se pro mne vzorem.